

Aktuelt nå

Barn har nå vært drevet som et nordisk tidsskrift i 5 år etter primært å ha henvendt seg til et norsk publikum med norske artikler siden 1983. Det kan derfor være interessant for våre trofaste lesere å få en oppsummering av hvordan dette eksperimentet har gått med tanke på fordelingen av bidragsytere fra de respektive land. I disse 5 årene er det blitt publisert 98 artikler, hvorav noen få prøveforelesninger til doktorgraden er inkludert. Av artikkelbidragene er ca. 60 % skrevet av norske forfattere. De øvrige fordeler seg likt mellom svenske og danske artikler, samt 2 islandske og 1 finsk. Noen bidrag er skrevet på engelsk. I tillegg til dette kommer blant annet sammendrag av doktorgradsavhandlinger og anmeldelser. *Barn* har kommet ut med ett temanummer pr. år i denne perioden:

2000: Barn og lokalsamfunn

2001: Barn, barndom og medier

2002: Barn og filosofi

2003: Barn og mat

2004: Barns møte med alvorlig sykdom, død og sorg.

Flere av disse numrene er blitt brukt som pensumlitteratur. Tema som er aktuelle for kommende årganger er etnisitet, barneperspektiv og barnehage.

Det foregår mye spennende forskning på mange ulike temaer innenfor feltet barn og barndom. Norsk senter for barneforskning har mange samarbeidspartnere og et bredt tverrfaglig nettverk så vel i Norden som internasjonalt. Det vil fortsatt være en utfordring for redaksjonen å opprettholde en god fordeling av artikkelbidragene og sikre deltagelse fra alle de nordiske land.

Barn har som et tverrfaglig tidsskrift i likhet med flerfaglig og tverrfaglig forskning generelt, lagt seg på en linje hvor det har vært et overordnet mål for tidsskriftet at artiklene skal være tilgjengelige både for et bredt forskningsmiljø, men også for en videre leserkrets. Det betyr imidlertid ikke at det enkelte fags særskilte kjennetegn, tradisjon, uskrevede regler for publisering etc. ikke blir i varetatt. Et overordnet mål er å holde høy kvalitet på tidsskriftets publiseringer.

For å kunne publisere varierte og spennende artikler og opprettholde god kvalitet, er vi avhengige av en kontinuerlig strøm av bidrag for vurdering. Som vi allerede bebudet i forrige nummer, er *Barn* fra 1. januar

2005, som en prøveordning, et tidsskrift med referee-ordning. Redaksjonen bestemmer hvorvidt forfatterne kan få sine artikler vurdert ut fra slike kriterier.

Det vil fortsatt være mulig å få sine bidrag vurdert ut fra tidligere praksis, dvs. uten fagfellelvurdering.

Bidragene i dette nummeret av *Barn* spenner over to hovedtema. Det ene omhandler mat, måltider og spiseforstyrrelser og er representert med en prosjektbeskrivelse og en artikkel. Prosjektbeskrivelsen *Children, food consumption and culture in Nordic countries*, er skrevet av en nordisk forskergruppe bestående av Anne Trine Kjørholt, Vebjørn Tingstad og Helene Brembeck. Denne gruppen ble på tampen av forrige år innvilget støtte fra "Nordiska samarbetsnämnden för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (NOS-HS)" for å arrangere en workshop med formålet å etablere et forskernettverk og utvikle komparative prosjekter omkring mat og matkultur i Norden. Denne beskrivelsen understreker at det trengs ny kunnskap om forholdet mellom kulturelle praksiser knyttet til mat og måltider i det offentlige rom og barndom som sosialt fenomen i moderne velferdssamfunn. I tillegg til å se spesielt på McDonald's, vil prosjektet også utvikle undersøkelser for å studere det nordiske måltidet innen for barnehage- og skolesettingen.

Et måltid i løpet av skoledagen har vært gjenstand for diskusjon i enkelte av de nordiske landene helt tilbake til slutten av 1800-tallet. Ulike løsninger har blitt valgt. I Norge ble "Oslofrokosten" innført i 1930-årene for å sikre at alle barn fikk et næringsrikt måltid, men tiltaket fikk ikke stort gjennomslag på landsbasis. Sverige og Finland innførte gratis skolemåltider. I dag synes et slikt gratis skolemåltid mer aktuelt enn før. Ikke bare fordi kostholdsvaner barn og unge tilegner seg også følger dem gjennom voksenlivet, men også fordi vi opplever et stadig mindre oversiktlig matvaremarked, og en markedsføring som stiller større krav til den enkeltes kunnskap for å kunne velge et helsefremmende kosthold.

Sult og hungersnød er utryddet over store deler av kloden. Hvorfor er mat fremdeles et stort problem for så mange? spør journalisten og forfatteren Sigrún Davídsdóttir i et essay i avisen Morgenbladet 25. februar. En voksende del av befolkningen, ikke bare i de rike landene, men også i utviklingsland, er godt i gang med å spise seg til en tidlig død. Andre sliter med anoreksi og bulimi. Den yngste generasjonen verden over

står dermed i fare for å få en lavere gjennomsnittlig levealder enn foreldregenerasjonen, nettopp på grunn av mat, hevder hun.

Mat og spising er også tema i artikkelen *Forstyrret spiseadferd blant ungdom*. Einar Vedul-Kjelsås tar som medisiner i sin artikkel opp forstyrret spiseadferd blant ungdom med utgangspunkt i en norsk kvantitativ undersøkelse. Denne artikkelen er skrevet på bakgrunn av forfatterens dr.philos.-avhandling. Han konkluderer med at det er et urovekkende antall jenter og gutter som uttrykker følelsen av overvekt selv om de ut fra normerte vektskalaer blir klassifisert som personer med normalvekt, ja til og med som undervektige.

Det andre hovedtemaet i dette nummeret av *Barn* dreier seg om barn som gjerne blir oppfattet som tilhørende marginaliserte grupper. To artikler tar for seg henholdsvis krigsbarn og barn i barnevernet.

Artikkelen til Eva Simonsen *Problembarn og profesjoner – krigsbarn som sosial kategori i norsk etterkrigstid* tar opp et viktig tema, nemlig barn som faller utenom normalitetskonstruksjonen av en barndom og profesjoners relasjon til disse barna. Temaet er også aktualisert ved at det norske Storting nylig bestemte at krigsbarna skulle få tildelt erstatning på grunn av belastningene samfunnet har bidratt til å påføre dem. Sammen med Kjersti Ericsson, har Simonsen intervjuet 110 krigsbarn, dvs. barn født under og like etter krigen med norsk mor og tysk far. Disse livshistoriene kommer i bokform til våren. I denne artikkelen belyser Eva Simonsen fenomenet ”problembarn” gjennom historiene til de norske krigsbarna. Forfatteren tar til orde for å flytte blikket fra de potensielle ”problembarna” til å rette søkelyset mot kvaliteten på de relasjoner barn inngår i.

Eivind Engebretsens artikkel *Barnevernet og de fremmedes ord – en nærlesning av journalnotater i en barnevernsak fra 1987-88* er skrevet med utgangspunkt i faget idéhistorie, og med nærlesning av journalnotatene i en barnevernsak. Teksten ses i lys av Bakhtins språkteori, basert på Møller Andersens tolkning av Bakhtins dialogismebegrep. Temaet er relevant, ikke minst med tanke på brukerne av denne typen journaler, og Engebretsen viser oss hva som ”foregår” i dem og med dem.

Øyvind Kvello og Christian Wendelborg ser kritisk på mobbebegrepet i artikkelen *Mobbing knyttet til barns sosiale hierarki på pedagogiske arenaer*. De viser til internasjonal litteratur som tyder på at en del mobbere og mobbeofre tilhører høyrisikogrupper for utvikling av psykososiale vansker. Forfatterne viser også til litteratur som påpeker at velfungerende skoler fungerer forebyggende mot utvikling av slike vansker. Mobbing er ofte symptom også på andre grunnleggende vansker enn de rent

individualpsykologiske. Artikkelen reiser en sentral kritikk mot tradisjonelle forståelser av mobbing der et homogent og ensidig psykologisk perspektiv kan ha gått på bekostning av systemiske og relasjonelle forklaringsmodeller.

Vebjørn Tingstad og Tora Korsvold